

Полтавське товариство сільського господарства: конференції

Задля збереження «короля ґрунтів»

Фото Наталії Хорольської

«...Чорнозем дорожчий усякої нафти, усякого кам'яного вугілля, дорожчий золотих та залізних руд, у ньому – віковичне, невичерпне багатство...». Ці слова належать природознавцю, основоположнику наукового генетичного ґрунтознавства, загальної агрономії, провіснику вчення про біосферу та екологічного напрямку в природознавстві, вченому світового масштабу Василю Васильовичу Докучаєву. Сказані понад століття тому, в сучасних умовах вони стають дедалі актуальнішими.

2 березня виповнилося 170 років від дня народження великого науковця. З цієї нагоди на Полтавщині пройшла науково-практична конференція. Перша частина заходу відбулася в Полтавському краєзнавчому музеї ім. В. Кричевського, як данина поваги науковцю, діяльності якого тісно пов'язана з Полтавиною. Саме завдяки Василю Докучаєву в Полтаві був створений краєзнавчий

музей, в якому досі дбайливо зберігають матеріальні свідчення життя й роботи вченого. Особливу цінність має колекція ґрунтів, зібрана В. Докучаєвим під час його ґрунтознавчих експедицій. На конференції прозвучала низка доповідей представників музею та наукових установ Полтави про діяльність В. Докучаєва, пов'язану з Полтавським товариством сільського господарства, створенням музею, про унікальні експонати, що зберігаються тут, про взаємозв'язок поколінь, втілення ґрунтозахисних ідей В. Докучаєва в діяльності ПП «Агроєкологія».

А наступного дня захід продовжився в Центрі органічного землеробства ПП «Агроєкологія», куди на засідання круглого столу з'їхалися науковці, практики, керівники великих і малих аграрних підприємств, представники екологічних громадських організацій, щоб обговорити шляхи

ведення сільського господарства Полтавщини на засадах органічного землеробства.

Учасників привітав засновник підприємства, президент Полтавського товариства сільського господарства, Герой України Семен Антоненко. Він наголосив на важливості цієї зустрічі, оскільки сьогодні постає проблема не тільки якісного харчування, а й збереження найбільшого багатства України – її чорноземів.

– Ми маємо бути зацікавлені у збереженні землі і передачі її нащадкам. Це наш святий обов'язок, – наголосив Семен Антоненко.

Модератором заходу виступив професор Полтавської державної аграрної академії, голова Наукової ради при Полтавському товаристві сільського господарства Віктор Писаренко. Він запросив присутніх до активної роботи та відкритого діалогу. Перше слово надав секретарю Полтавської єпархії отцю Михайлу, який передав учасникам вітальне слово від митрополита Полтавського і Миргородського Філіпа.

– Україна – споконвіку селянська територія. Полтавщина – її серце. Органічне землеробство, наче судинна кров, яка має наповнювати її. Протягом століть люди нашого краю жили завдячуючи землі, – йдеться у вітальному листі. – Людство часто створює багато такого, що на перший погляд, здається корисним і потрібним, але потім негативно впливає на екологію і здоров'я людей. Це, зокрема, стосується хімічних препаратів. Сьогодні тільки органічне землеробство може підтримувати природний баланс і зберігати здоров'я людей. Його розвиток є справою, праведною перед очима Господа.

Продовження на 2 сторінці

Актуально

Стартувала посівна кампанія – 2016

Цього моменту з нетерпінням чекають аграрії: прийшла весна, а з нею – початок посівної кампанії. На полях «Агроєкології» сівба ранніх зернових розпочалася 12 березня.

Фото Артура Кужіма

Цього року земля була готова витримати техніку й прийняти перше насіння на кілька днів раніше, ніж у два попередні роки. Почали посівну на двох полях: ячмінь з еспарцетом в перший день сіяли на площі біля зупинки «Харенки», а овес на зерно – на полі «за Абрикосовою».

Посівний матеріал ранніх зернових, як завжди, добирали найкращий. Так, зараз висіваємо цікавий сорт ячменю вітчизняної селекції Геліос. Це багаторядний сорт, який характеризується високою врожайністю, стійкістю до посух, вилягання й осипання. Також закупили голозерний ячмінь Козацький, який найкраще підходить для виробництва круп. Крім того, маємо й насіння ячменю сорту Модерн, зібране на власних полях.

Голозерний овес Скарб України – теж одна з перлин української селекції, перший сорт цього різновиду, виведений кілька років тому в нашій країні. Зерно має підвищений вміст білку, через відсутність жорстких плівок його легше переробляти на крупу. Ще один сорт вівса, який посіємо цієї весни, – Парламентський. Він відрізняється високою врожайністю, посухостійкістю, добре підходить для переробки на крупу. Сіємо й сорт Закат: його зерно першої репродукції зібрано в нашому господарстві. Завдяки ряду цінних якостей, сорт був визнаний національним стандартом цієї культури.

Щодо еспарцету, то все насіння цієї культури в нас – власне. Торік ми подбали, щоб забезпечити нинішню посівну насінням еспарцету сортів Смарагд і Костянтин, зібраним на наших полях.

На нинішній посівній трудяться як найдосвідченіші механізатори, сіяльники й водії, так і молодь, яка нещодавно прийшла працювати в господарство. Обробіток ґрунту проводять механізатори Василь Телет'юк, Володимир Шеремет, Юрій Сиволога, Сібіу вівса – Іван Гетало, ячменю – Василь Затона й Василь Черевко, еспарцету – Сергій Аглотков, Віктор Королев'ят та Антон Рощин. У роботах задіяні сіяльники Володимир Резинка, Сергій Хоролець, Станіслав Сердюк, Юрій Новіцький, Богдан Півень, Олександр Баран, Олександр Дудніченко, Іван Заможний, водії Іван Коржов, Артем Осипчук, Олександр Гетало, Віктор Донець, Василь Гарячун. Щоб не згаяти ні години за нестійкої безрезневої погоди, вони виходять на поля зранку й працюють до вечора. На підприємстві організоване харчування працівників, задіяних у посівній, на робочих місяцях. Для цього колектив Михайликівської ідальні привозить гарячі обіди й забезпечує сухими пайками на вечерю. Завдяки продукційній організації праці й добросовісному труду, до повернення холодної й мокрої погоди вже вдалося засіяти понад 370 га.

Весняно-польові роботи – дуже відповідальна ділянка, від них великою мірою залежить майбутній урожай. Тому, як фахівець, який має чималий досвід проведення посівних кампаній, багато організаційських і практичних питань допомагає вирішувати генеральний директор підприємства Гліб Віталійович Лук'яненко. Безцінними є поради засновника підприємства, видатного аграрія Семена Свиридоновича Антонця, який із радістю ділиться своїми невичерпними знаннями. Тож, завдяки злагодженій роботі всіх, причетних до посівної, є впевненість у тому, що проведемо її, як завжди, якісно і в оптимальні терміни.

Сергій Сиволога, агроном

Громада

Хто хоче жити у Портянках?

Закон України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», більш відомий як закон про декомунізацію, був прийнятий Верховною Радою України 9 квітня 2015 року. І якщо загалом положення цього закону були досить схвально сприйняті суспільством, то необхідність зміни «комуністичних» назв населених пунктів і вулиць у багатьох місцях викликали бурхливі дискусії. Торкнулися вони й села Куйбишеве на Шишащині.

Протести у мальовничому надпільському селі викликала зовсім не необхідність розлучитися із назвою «Куйбишеве». Справді, навряд чи хтось тут переймається питанням увічнення постаті революціонера, радянського й партійного діяча Валеріана Куйбишева, більша частина життя й діяльності якого навіть не була безпосередньо пов'язана з Україною. Село отримало назву на честь В. Куйбишева у 1935 році, після смерті цього партійного діяча. Одночасно таку чи подібні назви отримало багато населених пунктів, вулиць, площ, підприємств тощо на території багатьох республік, що входили до складу тодішнього СРСР. Після розвалу Радянського Союзу деякі з них відразу перейменовували, інші носять ім'я В. Куйбишева дотепер. І цілком логічно, що село на Полтавщині вирішило звільнитися від назви, яка, навіть якщо не зважати на її історію, загалом не вписується у місцевий колорит і далека від української мови. Питання у тому, на що її замінити. А от із цим виникли проблеми.

Запропонувати нову назву й оформити цю пропозицію рішенням сесії місцева громада мала протягом півроку з часу набрання чинності закону про декомунізацію. Утім, паралельно відбувалися процеси децентралізації, в результаті яких була створена об'єднана Шишацька громада. Відповідно, ліквідували сільські ради територій, що увійшли до об'єднаної громади. За словами тодішнього Куйбишевського сільського голови, а нині – старости Галини Ключко, прийняти на сесії й оформити рішення про перейменування населеного пункту до ліквідації сільради просто не встигли. Для таких випадків передбачено, що нову назву, а точніше – стару, історичну, пропонує Український інститут національної пам'яті.

Здавалося б, ідея покласти таку відповідальну місію на цю авторитетну інституцію цілком прийнятна. Та, на жаль, працівники установи підійшли до цієї місії формально. Адже добре, якщо після перейменування, скажімо, село Фрунзівка в Глобин-

ському районі стане Троїцьким або Жовтневим в Гадяцькому – Степовим. А що робити людям, яким пропонують жити в Безборозному чи Дендебєрх? Та апофеозом немилословності серед назв, запропонованих Інститутом національної пам'яті, стали «Портянки». Саме таке ім'я носило Куйбишеве до 1935 року. Та чи варто його повертати в сучасних умовах, нехай воно й історичне?

Мешканці села у цьому питанні одностайні: ніхто не хоче жити в Портянках. Це й не дивно. Адже, зважаючи на зростання мови, що насаджувалося протягом 70 років, це слово сприймається однозначно як російське «портянки», тобто – «онучі». Проте, є й люди, які відстоюють саме назву Портянки. Щоправда, самі вони в цьому селі не живуть.

Історію села протягом ряду років вивчали й впорядковували краєзнавці Віктор Козоріз і Сергій Чигалевський. Останній – нащадок роду Щигалевських, які мали тут землі. За результатами своїх досліджень на основі багатьох архівно-історичних матеріалів, краєзнавці написали книжку «Історія села Портянків (Куйбишевого)». І вирішили переконати куйбишан, що необхідно повернути селу історичну назву. Для цього навіть організували наукову конференцію на тему «Історія села Портянків (Куйбишевого) в контексті сучасної України», яка відбулася тут на початку березня. На ній були присутні мешканці села, представники районної влади, засобів масової інформації.

Краєзнавці розповіли, що село було засноване у 70-х роках XVII століття миргородськими козаками, які мали прізвище Портянко, від чого й пішла назва населеного пункту. На думку Віктора Козоріза, «повернення цьому селу його унікальної назви буде найвищим актом історичної справедливості та поваги до пам'яті минулих поколінь портянківців, які знайшли свій вічний спокій на берегах прадавнього Псла».

До речі, є й інші думки щодо походження цієї назви. Так, за однією з версій, колись вона звучала як «Портянки» і виникла від поселення ремісників-портяників, що виробляли «порт» – полотно для пошиття одягу (чи не від «порті» й російське слово «портянки»?). Ще одна версія базується на місцевій легенді. Відповідно до неї, десь над Пслом жив торговець на ім'я Янка. Річка тоді була судноплавна, тож торговець мав власну пристань – порт. Навколишні мешканці називали його «Порт Янки». Від нього потім назвали й усе село.

Та, якими б привабливими не були легенди чи історичні свідчення, місцеві мешканці не хочуть по-

вертати стару назву. При всій повазі до праці краєзнавців, так вони сказали й під час конференції. Виявилось, що є багато милозвучних пропозицій, багато з яких також пов'язані з історією чи й сьогоднішнім селом. Серед них – Малий Перевіз (зараз поруч є невеличке село, що має таку назву й практично злилося з Куйбишевим), Хатки, Короленкове (на честь письменника-гуманіста В. Г. Короленка, що мав тут дачу), Вишневе... Всього й не перелічити. Але найбільше прихильників у найменування «Покровське». Свого часу тут була Покровська церква, яку побудувала й підтримувала відома родина Апопостолів, що певний час володіла й узагалі цим селом. Тож на Покрову тут відбувалося храмове свято. І хоча церкви вже давно немає, дотепер День села в Куйбишевому проводять 14 жовтня чи в найближчі дати. Та й саме свято Покрова для українців – не лише релігійне, а й пов'язане з козацтвом. Тому перспектива жити в Покровському відразу припала до душі більшості селян. Підтримав цю пропозицію й засновник ПП «Агроєкологія» Семен Антоненко. Він узяв активну участь у конференції, адже переймається турботами людей, багато з яких працюють на підприємстві або мешкають поруч.

Після конференції мешканці села лише утвердилися в своєму бажанні перейменувати село на Покровське. З цього приводу громада звернулася до районної й обласної влади. Як виявилось, крім куйбишан, з пропозиціями Інституту національної пам'яті не згодні жителі ще 14 сільських населених пунктів Полтавщини. Тож голова Полтавської обласної державної адміністрації Валерій Головка підписав лист-звернення до Верховної Ради України щодо зміни назв населених пунктів з урахуванням думки громади. В листі наведені назви 15 сіл, запропоновані замість тих, що надав Інститут. Всі вони узгоджені з мешканцями відповідних населених пунктів.

Тепер жителі Куйбишевого з нетерпінням чекають на рішення Верховної Ради. Вони сподіваються, що в умовах децентралізації, коли громадам надані великі права з вирішення питань, що їх стосуються, влада дослухається й до думки людей про перейменування. Адже децентралізація й декомунізація мають стосуватися не лише якихось зовнішніх речей. Головне – глибокі зміни, завдяки яким громади справді отримають більше самостійності, до них дослухатимуться і вже не зможуть примусити за будь-яку ціну виконувати рішення, спущені «зверху».

Галина Озерська

Полтавське товариство
сільського господарства: конференції

Задля збереження «короля ґрунтів»

Продовження. Початок на 1 сторінці.

Про шляхи розвитку аграрного виробництва на Полтавщині розповів директор департаменту агропромислового розвитку Полтавської облдержадміністрації Сергій Фролов. Він зупинився на окремих цифрах і фактах, що переконливо доводять ефективність органічного господарювання.

– Полтавщина має одні з найкращих у державі показники урожайності, але практично всі вони досягаються шляхом інтенсивного виробництва. У структурі посівних площ кормової культури становлять лише 8%, а багаторічні трави, які є основою збереження ґрунтів, і того менше. Ще один прикрий факт: основна соціально важлива культура – пшениця теж у структурі посівних площ займає далеко не лідируючі позиції, тому щороку ми піднімаємо питання, чи буде регіон із хлібом, чи вистачить його до наступного урожаю. А у ПП «Агроєкологія» протягом 40 років, не застосовуючи мінеральних добрив, хімічних засобів захисту рослин, досягають середньої урожайності озимої пшениці – на рівні 50 ц/га. Якщо ж дивитися на нинішній стан посівів, то загалом по області майже 90 тисяч гектарів доведеться пересіяти. У ПП «Агроєкологія» зійшла вся пшениця. Це свідчить про те, що органічні землі краще тримають вологу, вони «здоровіші».

Сергій Фролов наголосив, що в основі діяльності нинішнього Полтавського товариства сільського господарства лежить розвиток органічного землеробства, тому закликав усіх небайдужих долучитися до діяльності громадської спільноти.

Традиційно цікавою була доповідь доцента Полтавської державної аграрної академії Віктора Самородова про історичну роль Полтавщини у формуванні пріоритетів аграрного виробництва.

– Землю не можна порівняти ні з яким іншим природним багатством. Наша історична місія не лише вирощувати врожай, а й плекати чорноземи – саме таку назву дав цим ґрунтам відомий вчений Василь Докучаєв. Цей вид ґрунту унікальний, але останнім часом стрімко втрачає свою родючість. С.С. Антоненко 40 років дбає про царя ґрунтів – чорнозем. Досвід господарства – неоціненний, він базується на принципах, які свого часу пропагували почесні члени Полтавського сільськогосподарського товариства, у тому числі й Василь Докучаєв. Сьогодні потрібно ґрунтуватися навколо «Агроєкології», яка втілює усі надбання вчених, має свої принципи господарювання, перевірені часом. Перефразовуючи Шевченка, можна сказати: хай вогник, засвічений Антонцем, не згасне, а розгориться, щоб всіх нас зігрів.

Важливими для кожного з присутніх були дані, представлені у виступі доктора медичних наук, професора Української медич-

ної стоматологічної академії Вікторії Почерняєвої. Вона розповіла про природні чинники запобігання онкологічним захворюванням, виділивши найголовніше: органічні продукти – запорука міцного здоров'я. За даними Інституту харчування України, люди на рік з'їдає до двох кілограмів несумісних із життєдіяльністю речовин, до 10 % продуктів, які містять важкі метали.

– Щоб зберегти своє здоров'я ми повинні не тільки переглянути свій стиль життя, а й серйозно поставитися до того, що ми їмо, – зауважила лікар.

Про загальні принципи органічного землеробства розповів професор Полтавської державної аграрної академії Віктор Писаренко. На думку науковця, сучасним аграріям варто переглянути структуру посівних площ і сіяти не 3–4 культури, а 12–15, адже тільки за таких умов можна підтримати родючість ґрунтів і природне різноманіття. Також дуже добре впливає на стан землі вирощування сидератів, внесення органічних добрив, мілкий обробіток. При виборі систем захисту рослин необхідно віддавати перевагу біологічним препаратам, які не шкідливі для людини та навколишнього середовища.

Приємно було почути, що українська екологічно чиста продукція була представлена у Німеччині на міжнародній торговельній виставці органічних продуктів «BioFach-2016». Досвідом реалізації української органічної продукції на європейському ринку поділився генеральний директор ПП «Агроєкологія» Гліб Лук'яненко.

– Для реалізації органічної продукції у Європі важливо залучитися довірою закордонних партнерів, – сказав Гліб Віталійович. – На виставці «BioFach» українські стенди викликали великий інтерес. Найбільше європейців зацікавило зерно та продукти переробки, зокрема, олія. Є кілька шляхів реалізації нашої органічної продукції за кордон. Перший і, мабуть, найлегший – знайти партнера і вирощувати продукцію на замовлення, другий – знайти трейдера, і третій – складніший, але найбільш вигідний – вирощувати продукцію, переробляти її і самому шукати кінцевого споживача. Європейські колеги говорили, що Європа готова купувати українську чисту продукцію. Сьогодні потрібно користуватися тією логікою, за якою один плюс один дорівнює три. Тобто, сила виробників органічної продукції – в об'єднанні й кооперації. То чому б на Полтавських землях не створити аграрно-органічний кластер?

На зібранні виступив генеральний директор агрофірми ім. Довженка, голова Полтавської обласної організації Аграрної партії України Віктор Скочко.

– У нашій агрофірмі вже зроблені перші кроки щодо впровадження органічного землеробства. Більшість директорів агро-

фірм у складі «Астарті» відзначають, що за органічним землеробством – майбутнє. Ми вже сіємо ці зерна, і я вірю, що вони обов'язково проростуть. У Полтавського товариства сільського господарства велика місія – органічне землеробство, а в Україні має бути не менше 40 мільйонів прихильників «зеленого господарювання».

Про успіхи впровадження органічного виробництва розповіли керівник дослідної станції лікарських рослин Олександр Устименко та завідувач відділом технології вирощування культур Олександр Губаньов. У них уже є позитивний досвід вирощування розторопші плямистої, ромашки лікарської, м'яті перцевої, ехінацеї пурпурової, меліси, шоломниці байкальської та валеріани лікарської за органічними технологіями.

Про свої здобутки й проблеми говорили фермери. Їх, ентузіастів, які вже господарюють органічними методами, або перебувають у процесі переходу на них, на зібрання з'їхалося чимало. Так, Володимир Ярошенко із Семенівського району відмовився від застосування будь-якої сільськогосподарської хімії 15 років тому. І хоча після цього в нього дещо зменшилася врожайність пшениці й ячменю, зате підвищилася якість зерна. Зокрема, зараз в його господарстві отримують пшеницю із найвищим вмістом білку в районі. А врожай гречки й соняшнику на органіці, навпаки, зросли. Фермер пов'язує це з тим, що чисті квіти охоче відвідують бджоли. Поділився Володимир Михайлович і своєю тривоною щодо законодавчої незахищеності оздоровленої землі. Це призводить до того, що після закінчення договору оренди й зміни орендаря площі, що були органічними, потрапляють в інтенсивне використання. Нещодавно саме так трапилося з 80 га сертифікованої землі в Семенівському районі. В. Ярошенко переконаний, що в законодавстві необхідно закріпити норму, відповідно до якої така земля може бути передана лише тому, хто її надалі підтримуватиме її унікальний статус. Чи, принаймні, органічні господарі повинні мати першочергове право на її оренду.

Під час засідання всі бажаючі мали можливість висловити свої думки, побажання і пропозиції. Для кожного ці три години надзвичайно цікавого спілкування залишили лише приємні враження, і зросло переконання, що ми здатні щось змінити, якщо є бажання, досвід і знання. Завдяки цьому є надія, що вже у недалекому майбутньому люди зрозуміють важливість простих істин органічного землеробства, які беруть початок із давніх часів і ведуть до подолання глобальних світових проблем.

Наталія Хорольська, Ганна Козельська

Тваринництво

Перспективи молочної галузі

На початку березня в Києві, у виставковому центрі «КиївЕкспоПлаза», відбувся дев'ятий Східноєвропейський молочний конгрес, організований Асоціацією виробників молока.

Він зібрав понад 2 тисячі учасників з понад 20 країн, всіх, хто зацікавлений у розвитку молочної галузі, – представників аграрних і переробних підприємств, навчальних і науково-дослідних закладів, органів влади тощо. Насичена програма форуму охоплювала найважливіші питання галузі, обговорення яких проходилося у кількох секціях. Головними темами заходу стали питання якості молочної сировини, державної підтримки галузі, оподаткування, об'єднання виробників молока, збуту молочної сировини тощо. Від того, як вдасться вирішити ці питання, значною мірою залежить майбутнє молочної галузі в нашій країні взагалі. Тож велику увагу учасники форуму приділили тому, як виробники й переробники можуть відстоювати свої інтереси, впливати на прийняття законів, політику держави стосовно сільськогосподарства і зокрема тваринництва.

Під час конгресу була оприлюднена інформація щодо теперішнього стану галузі. Так, поголів'я корів в Україні за останній рік скоротилося. Виробництво молока у 2015-му році було найменшим за кілька років. Утім, підвищилася молочна продуктивність тварин. Збільшилося й виробництво молока гатунків «екстра» та вищого, хоча понад 70% всього молока в країні залишається низької якості.

Молоко з ферм нашого господарства – серед того, яке відповідає критеріям вищої якості. Утім, і нам є що поліпшувати.

Віталій Степанюк та Юрій Лісовий – учасники молочного конгресу

ти. Зокрема, це стосується менеджменту в тваринництві, ефективності праці персоналу ферм. З цього приводу зацікавила система управління фермою, яку запропонували представники Данії. Ця система побудована на тому, що кожен працівник має інструкцію, відповідно до якої він діє неухильно. У цій інструкції розписана послідовність дій, точно розрахований час кожної операції, процесу. Система існує не лише в теорії: її вже успішно застосовують на кількох фермах у Чернігівській та Київській областях. Завдяки цьому там підвищилася продуктивність праці, а відповідно збільшилася й заробітна плата.

Цікаво було ознайомитися з технічними новинками. Зокрема були представлені навантажувачі, кормомішувачі, які можна було оглянути, подивитися презентації, дізнатися ціни. Свою продукцію показали й виробники м'ясних та молочних продуктів харчування. Компанії «Вімм-Біль-Данн» та «М'ясна Гільдія» навіть влаштували дегустації.

Плідною була робота в секції «Ветеринарія» наших ветеринарних спеціалістів Юрія Лісового та Віталія Степанюка. Під час конгресу ветеринари дізналися про новинки в лікуванні маститів, нові препарати, особливості підготовки тварин до осіменіння тощо. Їхній інтерес викликав, зокрема, прилад, за допомогою якого можна вимірювати температуру тіла тварини на відстані, навіть не торкаючись її. Застосування його на наших фермах, по-перше, полегшило б роботу ветлікарів, по-друге, зменшило б у тварин стреси від різних маніпуляцій. Тому плануємо придбати такі прилади на кожну ферму.

Звісно, корисно було поспілкуватися з колегами, обмінятися досвідом, обговорити перспективи. Те, що ми почерпнули під час форуму, застосовуватимемо в нашому господарстві для поліпшення організації праці на фермах, ветеринарного обслуговування, підвищення ефективності галузі.

Утримання
на свіжому повітрі
покращує здоров'я
худоби

З настанням першого весняного потепління на фермах підприємства відразу ж були організовані прогулянки худоби. Радо зустріли сонячні промені тільки телиці, які цієї зими утримувалися на загонах.

На МТФ №1 на відкритому просторі зимували 145 нетелей, на МТФ №2 – ще 71. Щоб тварини почувалися затишно, їх забезпечили достатньою кількістю соломи, теплою водою. Така зимівля добре вплинула на самопочуття тварин, їхній зовнішній вигляд. Вони чисті, вгодовані, з добре розвинутими м'язами. Утримання на свіжому повітрі важливе ще й тому, що позитивно впливає на здоров'я майбутнього приплоду. Тож чекаємо від цих нетелей гарних телят.

У Порскалівці на 3-й фермі всю зиму успішно наросували вагу в загонах 86 телиць парувального віку. Зараз вони переміщені на ферми для осіменіння. А на МТФ №4 зимували надворі 74 тільні корови й нетелі абердин-ангуської породи. Від них також сподіваємося на міцний приплід.

Нещодавно на МТФ №2 відновили вигули з навісами та боксами й перевели туди 47 ангусів з групи відгодівлі. На свіжому повітрі бички мають кращий апетит, добре наросують масу.

Вже в лютому місяці на вулицю вийшли новонароджені телята МТФ №5. Їх влаштували в індивідуальні клітки, добре утеплені соломою і захищені від протягів та негоди. Застосування такої системи – добра профілактика респіраторних захворювань, тому на МТФ №4 телят з 5-денного віку також перевели надвір. Зараз на МТФ №2 також готують будиночки для новонароджених телят. Забезпечені прогулянками й старші телята. На МТФ №1, №2 та №5 тварини починаючи з 4-місячного віку з настанням тепла отримали можливість вільно виходити з приміщень у загони.

Прогулянки позитивно впливають на здоров'я й апетит молодняку. Під дією сонячного проміння в організмі виробляється вітамін Д, а це – природна профілактика рахіту. Корисне й свіже повітря, і можливість багато рухатися. Все це допомагає виростити високопродуктивну здорову худобу.

Оксана Прокопенко, заступник генерального директора з тваринництва

Полтавське товариство сільського господарства: сьогодні

Майбутнє рідного краю творити молодим

Збереження землі, охорона довкілля, розвиток органічного землеробства задля кращого майбутнього людей – справа для молоді. Ця думка неодноразово знайшла своє підтвердження під час зустрічі юних екологів Шишаччини зі знаменитим українським першопрохідцем органічного землеробства Семеном Свиридоновичем Антонцем, яка відбулася 15 березня в Центрі органічного землеробства.

Ідея зустрітися із засновником ПП «Агроекологія» С. С. Антонцем виникла в учнів Сагайдацької ЗОШ, коли вони розпочали підготовку до районного конкурсу екологічних агітбригад у рамках Всеукраїнської акції «Земля – наш спільний дім». Нинішнього року тематика акції – охорона ґрунтів. Учасники шкільної екологічної агітбригади «Джерело» вирішили звернутися за порадою до Семена Свиридоновича – господаря, який уже сорок років не лише зберігає ґрунти, а й примножує їхню родючість.

– Наша екологічна агітбригада – постійний учасник оглядів-конкурсів, неодноразовий призер обласних конкурсів, – розповів директор Сагайдацької школи Михайло Степаненко. – Ще в 2012 році, коли темою виступів були «Продукти харчування», наш сценарій ґрунтувався на матеріалах «Агроекології». Сьогодні ми хотіли приїхати тишенько, поспілкуватися з Семеном Свиридоновичем, щоб він порадив, як агітувати за збереження чорнозему. Але він організував захід, корисний не лише для учасників нашої агітбригади, а й для учнів інших шкіл району. Спілкування розпочалося на полі – в наших дітей, коли вони побачили поля «Агроекології», аж очі загорілися. А потім вони отримали можливість поспілкуватися з учасниками, своїх однолітків, виступити перед ними.

Цього дня захід проходив у форматі засідання Полтавського сільськогосподарського товариства. Це стало справжнім святом екології й ідей органічного землеробства як для дітей, так і для дорослих ентузіастів збереження довкілля та забезпечення людства здоровою їжею. На нього прийшли науковці з Полтавської державної аграрної академії, представники Шишачської громади, учні й педагоги Сагайдацької й Михайликівської загальноосвітніх шкіл, Полтавської обласної гімназії-інтернату для обдарованих дітей (селище Шишаки). Причому, в заході взяли участь саме ті школярі, які одними зі своїх життєвих пріоритетів уже обрали вивчення екології, біологічних наук, діяльність з охорони природи, господарювання в гармонії із нею. Це – члени екологічних гуртків, агітбригад, учасники, призери й переможці предметних олімпіад з біологічних дисциплін, конкурсів Малої академії наук тощо. Тож спілкування із старшими однодумцями стало цікавим і надихаючим для всіх.

Поки С. С. Антонцев розповідав сагайдацьким школярам про систему органічного господарювання посеред полів «Агроекології», не сумували й їхні однолітки з Михайликів та Шишак, які зібралися в залі Центру органічного землеробства. Для них захід розпочався з перегляду мультфільму про те, що ж таке органічна й неорганічна продукція, яка між ними різниця, яку користь людина отримує від споживання органічних продуктів. Коли ж усі зібралися разом, розпочалися цікаві виступи.

Від імені об'єднаної Шишачської громади учасників засідання привітав голова Шишачської селищної ради Олександр Тутка.

– Щоб вести здоровий спосіб життя, треба споживати екологічно чисту продукцію, – переконаний він. – А ми зараз женемося за великими грошми, урожаєм, інтенсивними технологіями. Тому нині велика розкіш – випити чистої води чи молока, з'їсти чистого хліба. Треба преклонити голову перед Семеном Свиридоновичем Антонцем і його командою, що вже сорок років вони бережуть землю, цінують те, що вони роблять, те, що роблять науковці. І дуже добре, що сагайдацькі школярі, директор школи виступають з екологічними ініціативами, пропагують ідеї органічного господарювання. Впевнений, що за цим – майбутнє. Бажаю учням пов'язати своє життя із землею, із виробництвом екологічно чистої продукції.

На ці слова відразу відгукнувся Семен Антонцев. На його думку, органічне землеробство може об'єднати громаду, згуртувати її навколо унікального досвіду, яким сьогодні небагато в

Фото Ганни Козельської

яких місцях можуть похвалитися. І це дасть нові можливості для розвитку.

– У Шишачському районі вже створена громада, – говорить Семен Свиридонович. – Громада – на першому місці. І в ній треба піднімати добробут людей. Родзинкою нашої громади може стати виробництво натуральної, екологічно чистої продукції. Велика роль у цьому може бути і нашої молоді. Об'єднавшись навколо сагайдацького екологічного гуртка, школярі можуть популяризувати органічне землеробство. І нехай їх почують і в області, і в країні.

Дуже уважно, запам'ятовуючи кожен факт, кожну цифру, вислухала молодь розповіді науковців про сучасний стан природи, зокрема – ґрунтів, в Україні, про внесок учених, суспільних діячів, котрі працювали на Шишаччині, до скарбниці світової науки, про роль її мешканців у відродженні втраченої гармонії з природою.

Так, доцент Полтавської державної аграрної академії Віктор Самородов нагадав, що цей край пов'язаний із діяльністю всесвітньо відомих науковців В. Докучаєва, В. Вернадського. Зокрема, саме тут сто років тому Володимир Вернадський почав роботу над своїм вченням про живу речовину. І нинішнє ПП «Агроекологія», засновник якого С. С. Антонцев – послідовник ідей В. Вернадського, стало справжнім полігоном із накопичення живої речовини. Також діяльність цього підприємства зі збереження й примноження родючості ґрунту – наочне підтвердження висновків ґрунтознавця Василя Докучаєва про надзвичайну цінність чорнозему. Сьогодні ми бачимо, що земля віддає за турботу про себе високими врожаєм чистішої продукції. Крім того, Шишаччина надихала письменника Володимира Короленка, ідеї екогуманізму якого сьогодні актуальні, як ніколи. На переконання В. М. Самородова, громаді випала велика честь нести місію цих видатних особистостей далі.

Кандидат сільськогосподарських наук, професор Полтавської державної аграрної академії Микола Опара навів вражаючі факти. Так, питання збіднення ґрунтів зараз гостро стоїть на більшій частині нашої країни, в тому числі – в усіх сільських районах Полтавщини. Фактично неконтрольоване внесення гербіцидів, інших агрохімікатів – одна з основних причин того, що багато видів рослин, тварин занесені до Червоної книги, деякі – зовсім зникли. Через ерозію в Україні щороку втрачається 10-15 млн. т ґрунту. Утім, всім цим бідам можна зарадити. І ПП «Агроекологія» – взірць того, як сільське господарство може не шкодити природі, а навпаки примножувати її багатства. Так, багаторічні дослідження вчених доводять, що вміст гумусу на полях підприємства не лише не зменшується, а навіть зростає. Причому, земля тут – справді жива: в ній мешкає величезна кількість різних мікроорганізмів, дощових черв'яків, які постійно ведуть свою, непомітну на перший погляд, роботу із перетворення органічної речовини. І для того, щоб цей процес створення ґрунту тривав, на підприємстві створені всі умови: тут не використовують сільськогосподарської хімії, застосовують лише безпозлицевий обробіток, вносять перегній, вирощують багаторічні трави й сидеральні культури, залишають на полях пожнивні рештки тощо. Завдяки такому господарюванню, на землях «Агроекології» зупинена ерозія. А в тому, яке тут існує біорізноманіт-

тя, можна переконатися, побачивши на полях велику кількість лелек, перепілок, жайворів, хижих птахів, лисиць, бджіл, інших представників фауни. А тому, наскільки вдається в умовах органічного господарювання накопичити й зберегти вологу, дивуються навіть досвідчені аграрії.

– Це підприємство – як оаза в умовах глобального потепління – зауважив Микола Опара. – Земля одна, треба її берегти. І я хочу, щоб ви – натуралісти, юні екологи – пройнялися відповідальністю за збереження ґрунту як основи життя на землі. Звертаюся до вчителів – в усіх школах організувати гуртки «Органік», «Еколог» тощо. Було б добре в школах ввести предмет «Основи органічного землеробства». В основі роботи відновленого Полтавського товариства сільського господарства – органічне землеробство. Тому долучайтесь до цього, вивчайте, пишіть науково-дослідні роботи, беріть участь у конкурсах Малої академії наук. У Центрі органічного землеробства можна проводити конкурси, влаштовувати екскурсії школярів в органічні господарства.

Цілком згодний із представниками аграрної науки директор Михайликівської школи Володимир Веклич. Адже, якщо пощастило жити в чистому Шишачському краї, необхідно зберегти й примножити його природні багатства й передати їх далі – нашим дітям. Володимир Веклич зауважив, що вивчення «Основ органічного землеробства» можна організувати у шкільному літньому таборі.

Те, що молодь переймається збереженням довкілля й органічним землеробством, довели виступи талановитих школярів. Ірина Маслівець, учениця 10 класу Михайликівської ЗОШ, виступила з доповіддю «Карабідофауна агроландшафтів Шишачського району Полтавської області», в якій розповіла про вивчення жуків-турунів. Як свідчать дослідження, що вже проводили раніше науковці ПДАА, на землях «Агроекології» мешкає багато цих комах, до речі, дуже чутливих до забруднення навколишнього середовища. Ірина Маслівець поставила мету – дослідити видовий склад журинок, що мешкають на території підприємства та в навколишніх еко-топах, визначити, де їх найбільше, порівняти цільність жуків в умовах органічного та інтенсивного господарювання. Ця робота розрахована на два роки. Дівчина вже визначила видову приналежність кількох тисяч таких комах, зробила ряд висновків. Зокрема, виявилось, що найбільше цих комах саме на полях «Агроекології», якщо порівнювати з навколишньою місцевістю. Під час досліджень навіть вдалося виявити рідкісні для Полтавщини види. Роботу дівчина виконувала під керівництвом педагога Зої Сердюк, а консультантами виступили досвідчені дослідники, що вже багато років розробляють цю тему, кандидат біологічних наук, доцент ПДАА Леонід Колесніков та кандидат сільськогосподарських наук Світлана Ніколаєва. З цією роботою Ірина Маслівець стала переможницею 2-го етапу Всеукраїнського конкурсу науково-дослідних робіт МАН.

Піднесений тон дійству задали юні артисти Полтавської обласної гімназії-інтернату для обдарованих дітей. Учасники екологічної агітбригади «Еконація» Анастасія Катанцева виконала пісню «Балада про землю», а колектив «Зірки надії» та Надія Асмолова – танцювальну компо-

зицію «Найгарніша нація у світі», заряджені національним духом і турботою про українську землю.

Всім присутнім до душі припав театралізований виступ екологічної агітбригади «Джерело» Сагайдацької школи, присвячений збереженню ґрунтів. Танець, слово, міні-сценки, музичне оформлення виступу, реквізит – все було вдало підібране й працювало на головну ідею – популяризацію господарювання без шкоди для головного багатства нашої країни, її землі. А завзяття й натхнення, з якими виконали свою програму учасники агітбригади, нікого не залишили байдужими. Повагу викликав і перелік добрих справ, які роблять юні сагайдацькі екологи. Крім виступів агітбригади, це участь у гуртках, у всеукраїнських екологічних конкурсах, акціях, експедиціях, практичні заходи з озеленення, підгодовування птахів, збереження водних ресурсів, боротьба з випалюванням трави, турбота про чистоту села та ще багато того, що кожна людина може зробити там, де вона живе. Та, на жаль, не так багато навіть дорослих людей беруться за такі справи. І чудово, що серед молоді з'являються ентузіасти. Це вселяє впевненість, що, навіть коли й не всі сагайдацькі діти стануть професійними екологами, біологами, агрономами, вони неодмінно на все життя залишаться екологами в своїх серцях і завжди дбати-муть про дім, у якому живуть.

Надію на збереження довкілля, а у підсумку – й на поліпшення здоров'я нації, дає ще й масштаб молодіжного екологічного руху. Так, за даними директора Полтавського еколого-натуралістичного центру Віталія Бедніни, лише в нашій області діє близько 500 шкільних екологічних агітбригад, учасниками яких є понад 7 тисяч учнів. І навіть якщо діти не так багато можуть зробити практично для охорони, наприклад, ґрунтів, то вони роблять велику справу пропаганди знань про необхідність збереження природи, поширення органічного землеробства. І дорослі, які дійсно думають про краще майбутнє для своїх дітей, такі мають дослухатися до того, яким бачить молодь це майбутнє. І саме про це написали юні екологи із Сагайдака, Михайликів та Шишак у своєму зверненні до аграріїв та своїх ровесників – школярів, прийнятому за результатами заходу.

– Виступ агітбригади – на високому рівні. В ньому ціла програма оздоровлення нації, органічного землеробства, – підсумував Семен Антонцев. – На території нашої громади можна зробити багато добрих справ, наприклад, створити продуктивний парк за принципами австрійського еколога-практика Зеппа Хольцера. На присадибних городках також треба відмовлятися від застосування хімічних засобів захисту, використовувати біопрепарати. Хай ваша діяльність стане початком цієї справи. Двері «Агроекології», цього Центру для вас завжди відкриті. Збирайтеся, готуйте програми. Успіхів вам!

...Зберігаючи в пам'яті нові знання, отримані цього дня, а в серці – добрі побажання й поради знаменитого аграрія, школярі роз'їжджалися по своїх рідних селах. І кожен був переповнений бажанням діяти – на благо прекрасного Шишачського краю, української землі, всього нашого народу.

Ганна Козельська

Велика подяка від щирого серця

Підтримка у тяжку хвилину має дуже велике значення для кожної людини, як прояв співчуття і небайдужості. Так сталося і в моєму житті – раптова звістка про необхідність термінової операції виявилася неочікуваною. Та знайшлися добрі люди, які не залишили сам-на-сам з бідю.

Висловлю велику щирю подяку небайдужому керівництву ПП «Агроєкологія» в особі генерального директора Гліба Віталійовича Лук'яненка, директору Ставківської філії Михайлу Олексійовичу Курбалі та всім працівникам філії, підприємцю Олексію Івановичу Храпачу та виконавчому комітету, всім депутатам і жителям Ставківської сільської ради, які підтримали мене морально і фінансово.

Низький вам уклін, добрі люди, щиро бажаю вам усім міцного здоров'я, щастя, мирного неба, хай Бог береже вас і ваші родини.

З великою вдячністю і повагою Маргарита Ляшко

Духовність

Коли мистецтво служить Господу

У михайликівському храмі Симеона Богоприємця – оновка. Нещодавно тут встановили Царські врата – унікальний авторський художній витвір, який існує в єдиному екземплярі.

Храм Симеона Богоприємця незвичайний з багатьох причин – його будували за індивідуальним проектом, в ньому встановлений оригінальний мармуровий іконостас, який майстри розробили спеціально для цієї конкретної будівлі й виготовили з рідкісних порід мармуру. Поповнення інтер'єру храму має відбуватися в єдиному стилі. В Україні поширена традиція виконання елементів іконостасу із дерева. Є й різьбярі, які роблять шедеври. Проте, до мармурового іконостасу дерев'яні елементи не пасують. Тому треба було знайти майстра, який виконає врата з довговічного матеріалу на високому художньому рівні. Отже, Семен Свиридонович і Антоніна Семенівна Антонці, які опікуються храмом, вирішили замовити Царські врата справжньому художнику.

Володимир Кочмар, якому запропонували працювати над цим проектом, – відомий в Україні й за її межами скульптор, член Національної спілки художників України, доцент Харківського державного університету будівництва й архітектури. Створені ним скульптури, пам'ятники, меморіальні дошки прикрашають вулиці багатьох міст в нашій країні, а також у Канаді, Швейцарії, Франції, Туреччині, Китаї, інших країнах. Є його роботи у приватних колекціях в Україні й за кордоном. Він – учасник багатьох виставок, симпозіумів. Має митець і досвід роботи з релігійною тематикою. Тому за роботу для михайликівської церкви взявся із натхненням.

– Коли я подивився, який у Михайликах храм й іконостас, зрозумів, що вони задають стиль і в подальшій роботі, – розповідає Володимир Кочмар. – Цього стилю необхідно було дотримуватись під час створення Царських врат. Я передивився багато матеріалів, що стосуються таких виробів. Не тільки щодо їхнього художнього вирішення, але й при-

Фото Орія Рабанацького

значення, філософії, символіки. Ходив у різні церкви, щоб подивитися, як це виглядає в реальному житті. А тоді запропонував ідею використання символіки чотирьох євангелістів. Царських врат із такою символікою, до речі, немає в Україні. З цієї ідеєю погодилися і засновники, своє благословення дав владика Філіп. Крім того, зважаючи, що сам іконостас – кам'яний, масивний, хотілося зробити ворота візуально легкими, ажурними, щоб вони немов пливли у повітрі. Бронза, з якої вирішили їх відливати, дозволяє виконувати таку тонку роботу. Тож я зробив ескізи – спочатку маленькі, потім – у натуральний розмір. Ми перевірили, як кожна деталь пасуватиме до загального вигляду іконостасу, внесли необхідні корективи. Потім я виліпив усі деталі з пластиліну, а вже після цього їх відлили у бронзі.

Скульптор згадує, що роботи було дуже багато, до того ж – копіткої. Адже унікальність цих врат ще й у тому, що жодна деталь – хай це листочок, пташка чи якийсь завиток – не повторюється. Крім того, всю конструкцію неможливо було відлити одразу, робили її частинами, які потім зварювали так, щоб приховати шви. Через велику кількість дрібних складних деталей чимало сил і часу

пішло на шліфовку. Також треба було попрацювати й над інженерним рішенням: як приєднати всю конструкцію до самого іконостасу. Тому загалом на реалізацію проекту художник витратив більше року. За його словами, цього часу вистачило б, щоб зробити три-чотири двохметрові скульптури. Ретельності виконання замовлення не розуміли навіть колеги-скульптори, дивуючись, навіщо такий витвір мистецтва потрібен для церкви «у якомусь селі».

– Я відповідав, що для храму так і повинно робитися – не якийсь ширьжиток, а справжні предмети мистецтва, – говорить скульптор. – Для мене, як художника, ця робота важить навіть більше, ніж ті скульптури, що я звичайно роблю. Адже в світі все змінюється, невідомо, як складеться доля моїх робіт. А храм – повинен залишитися на віки. І, можливо, моєю роботою в цій церкві милуватимуться люди й через два чи три століття.

Нещодавно Царські врата привезли з Харкова до Михайликів і встановили у храмі на їхнє постійне місце на вході у вівтар. Настоятель храму ієрей Георгій пояснив, що означають символи, використані художником. На вратах немає портретів чотирьох євангелістів як

таких. Але на центральних вратах – Царських – ми бачимо Лева і Тельця, а на бокових – дияконських – Ангела й Орла. Ці образи за давньою церковною традицією символізують укладачів чотирьох Євангелій. Їх можна зустріти і у розписах церков, і в книгах, і на іконах. Символ євангеліста Марка – Лев. Він означає могутність, царську владу Христа, Його Воскресіння. Телець – це євангеліст Лука. Це – символ того, що він приніс себе в жертву служінню Христу, і водночас – хресну жертву Самого Ісуса. Ангел є символом Матфея. Він відображає людську природу Христа. Орел уособлює Іоанна. Це – символ духовного польоту, дару Святого Духа, Вознесіння Господнього. Крім того, ці символи перекликаються і зі змістом відповідних Євангелій.

Крім основних символів, використано ще багато деталей, які теж несуть певне смислове навантаження. Так, самі Царські врата символізують перехід від Старого до Нового Завіту, а також ворота, які ведуть у Царство небесне через покаєння, сповідь, причастя. Тож про причастя, вино й хліб, які під час цього таїнства стають кров'ю і тілом Христовим, нагадує виноградна лоза з плодами. Є й райські пташки, що співають у переплетінні гілок. На вратах залишене місце, де згодом з'явиться ікона Благовіщення. Роботу над іконами вже розпочато.

...Храм, в якому відбуваються богослужіння, вже є домом Божим, який чекає на всіх, хто здатен відірватися від мирської метушні й прийти до духовності, до Господа. Та, як у будь-якій людській домівці речі говорять про смаки й уподобання господарів, так і у храмі все повинне нагадувати про Бога, прославляти Його, відображати велич Його царства. Убранство храму Симеона Богоприємця є саме таким. І те, що до його створення доклали свого таланту й уміння кращі митці й майстри, привносять у це місце особливу гармонію, ставлять на службу Господу українське мистецтво. Як, власне, це відбувається вже тисячоліттями в усьому світі.

Ганна Козельська

Культура

Подарували радість землякам

Кожен концерт, який відбувається в Михайликівському сільському будинку культури, – завжди подія для жителів села. Адже серед артистів – діти і внуки, друзі і сусіди, репертуар близький і зрозумілий, а багато номерів змушують сміятися чи розчулюють до сліз. І дійство, яке самодіяльні співаки й танцюристи підготували до Міжнародного жіночого дня, не стало винятком.

Всі, задіяні в ньому, дуже старанно працювали, щоб підготувати нову програму і не розчарувати глядачів. Все можливе для цього робили і працівники СБК, і маленькі артисти зі школи й дитячого садочка, і дорослі аматори. Жінок вітали піснями, танцями, віршами. Особливо зворушливим був виступ вихованців дитячого садочка.

Продовжили концерт дорослі артисти. У цій його частині були враховані побажання односельців щодо репертуару. Серед улюблених і нових номерів були українські народні пісні, романси, жартівливі сценки, танці, інструментальні композиції.

Під час останньої пісні на сцену вийшли всі учасники концерту і аплодисментами привітали глядачів. Із вітальним словом виступив староста Михайло Михайлик. Всім артистам були вручені солодкі подарунки від ПП «Агроєкологія».

Старання артистів дружними оплесками оцінили глядачі, яких цього вечора зібралося – повний зал. Думку всіх присутніх висловила пенсіонерка Ольга Шимко: «Велике спасибі вам! Ми за ці дві години по-справжньому відпочили й отримали неймовірне задоволення».

Тетяна Огнева

Фото Петра Вернигора

Іменинники березня

1 березня

Людмила Олександрівна КУЛИК, телятниця
Василь Антонович РОСТОВСЬКИЙ, різноробочий

3 березня

Іван Іванович КОРЖОВ, водій
Анатолій Андрійович БЕЛЬЖЕНКО, оператор
Віталій Григорович КОРОБКА, водій

5 березня

Дмитро Михайлович КРУТЬКО, токар

7 березня

Тетяна Володимирівна КУЛИК, доярка

9 березня

Олександр Вікторович КУРІННИЙ, різноробочий

10 березня

Ніна Олексіївна ШИЯН, обліковець

13 березня

Анатолій Григорович ВОЛИК, оператор

Вадим Вікторович ДОНЕЦЬ, кухар

14 березня

Віталій Костянтинович СТЕПАНЮК, ветлікар

15 березня

Неля Володимирівна ДОБЕНДЕ, доярка

Віталій Анатолійович ХУТОРЕВ, охоронець

17 березня

Антон Олександрович ГРИШКО, ветлікар

18 березня

Віктор Миколайович ДОНЕЦЬ, водій

Володимир Якович ГОРБОНІС, фуражир

19 березня

Марина Джавлонівна КРИВОШЕЙ, охоронець
Мар'яна Юрївна ЯРЕМЕНКО, доярка

20 березня

Анатолій Миколайович АНТОНЕНКО, водій

Іван Іванович КАЛИН, оператор

23 березня

Алла Валентинівна РУДЕНКО, доярка

Юрій Андрійович МАНЖУРА, охоронець

24 березня

Надія Володимирівна КРИВОУС, охоронець

27 березня

Ольга Валеріївна ГУРИН, бухгалтер

28 березня

Володимир Дмитрович ДОВГАНІЧ, охоронець

29 березня

Галина Олександрівна КАРПЕНКО, доярка

31 березня

Віктор Анатолійович БРАЙКО, токар
Володимир Володимирович КАРПЕНКО, різноробочий

Вітаємо іменинників і щиро бажаємо здоров'я, весняного настрою, миру, злагоди й усіляких гараздів.